

دانشگاه
موسیقی
در
میدان
و چند نوشته دیگر

جهاگیر (عباس) دانای علمی

کوشش
جهاگیر
در
میدان
و چند نوشته دیگر

www.ketab.ir

گیز موسیقی حوزه هنری

جرهانگم (عمان) : دانا ج. علم

جلد پنجم، شمارہ اول

۱۳ پ او

١٥-٢٠-٨:٤

قَالَ هُوَ الَّذِي يُدْعَىٰ بِالْجَنَّةِ

نقل و چاپ نهشته شده است. به اجازت رسمی از ناشر است.

[illegible]

لورس لیبر، ارس لمانگیر، عشق، خدا، و ساز هادر جنگ های

موسیقی حوزه هنری [سازمان تبلیغات اسلامی]

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

مستحضرات طاهري: ۱۱۱ ص.

1. BN. 578 - 600 - 175 - 214 - 8

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع: موسیق و محلہ ابراہیم -- گیلان:

مذہب و مروت کے بحال ہونے کے لئے

موضوع: موسیقی محلی ایرانی - هارمونی

موضوع: فرهنگ عامه -- ایران -- مازندران

موضوع: فرهنگ عامه -- ایران -- گیلان

شناسه افزوده : سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، مرکز

هو سيقی

شناسه افزودن : شرکت انتشارات رسد مهر

[illegible]

ده بندی کنکره: ۱۱۶۰ آب ۱

ده بندی دیوبی: ۷۸۹/۹۲۳

صندوق: ١١٤٤-١٥٨١٥ تلف: ٠١-٦٦٤٧٧

www.wirtschaftsuniversitaetwien.at

فهرست

مقدمه نویسنده | ۱۱

موسیقی در آیین مهر و نقش سازها و کشتی گیلان و مازندران | ۱۳

چکیده | ۱۳

مقدمه | ۱۵

آیین مهر | ۱۸

تولد مهر | ۲۳

کشتن گاو | ۲۳

مراحل مهر و سوک مهریان | ۲۵

مهری | ۲۶

آیین مهر و موسیقی | ۲۷

نقش موسیقی در کشتی گیلان و مازندران | ۴۳

موسیقی در کشتی گیله‌مردی | ۴۴

موسیقی در کشتی باوج تالش | ۴۵

موسیقی در کشتی لوچو | ۴۵

آهنگ و رقص کشتی در کشتی محلی تنکابن | ۴۷

نتیجه | ۴۸

منابع | ۵۰

تأثیر آرش کمانگیر بر موسیقی | ۵۱

۵۳ | چکیده

۵۵ | مقدمه

۵۶ | جنگ ایران و توران

۵۹ | مراسم تیرماسینزه

۶۰ | تیرماسینزه و درخت گردو

۶۰ | امیری خوانی در تیرماسینزه

۶۳ | اشعار امیری

۶۶ | نتیجه

۶۷ | منابع

کورش کبیر و آهنگ سوگ سیاوش | ۶۹

۶۹ | چکیده

۷۱ | مقدمه

۷۳ | نام سیاوش

۷۸ | باربد و سرود کین سیاوش

۸۰ | کورش و موسیقی

۸۵ | کادوسیان

۸۷ | نتیجه

۹۰ | منابع

نقش سازهای موسیقایی در جنگ های گیلان و مازندران | ۹۳

۹۳ | چکیده

۹۵ | مقدمه

۹۶ | جنگ و موسیقی جنگ

۹۷ | استفاده از طبل و شمشیر و طبل حمله

۹۸ | استفاده سیدظہیرالدین رعشی از نهل و نقاره

۹۹ | خبر دادن از طریق نقاره و کرنا

۱۰۳ | نتیجه

۱۰۵ | منابع

تأثیر آهنگ عشاق بر شاهان و حکام | ۱۰۷

۱۰۷ | چکیده

۱۰۸ | مقدمه

۱۱۰ | عشاق و معنی آن

۱۱۰ | عشاق از منظر نویسندگان کتب موسیقی

نظر استادان درباره عشاق جدید و قدیم و جایگاه آن در ردیف و دستگاه	۱۱۵
جایگاه عشاق در ردیف دستگاه از نظر استادان فن	۱۱۷
نواختن عشاق در کشورهای دیگر	۱۱۸
اعتقاد بر هفت مقام و کواکب	۱۱۸
مقام و پیامبران	۱۱۹
مقام عشاق و حیوانات	۱۱۹
خواندن آهنگ بر اساس روحیات و مقام عشاق	۱۲۰
عشاق و فصل‌ها	۱۲۰
شنیدن عشاق در صبح و ظهر و خواب	۱۲۰
تأثیر مقام عشاق بر قوت و شجاعت	۱۲۱
زمان خواندن آواز	۱۲۱
عشاق و طبع‌ها	۱۲۱
نواختن آهنگ عشاق در مجالس	۱۲۱
عشاق و مقدار بانگ آن	۱۲۲
عشاق و دور آن از نظر مراغی	۱۲۲
نقش آهنگ عشاق در تفریح و نوحه‌گری	۱۲۳
هنک عشاق در اشعار محلی مازندران و گیلان	۱۲۳
مازندران	۱۲۳
گیلان	۱۲۴
عشاق در دوبیتی‌ها	۱۲۶
اشعار درباره عشاق و نامگذاری هر مقام	۱۲۶
نام عشاق در دوازده مقام اصلی	۱۲۶
درباره شعبه‌های آن	۱۲۶
آوازه و عشاق	۱۲۷
عشاق و نوا	۱۲۸
نام بردن فرخی از دو نوازنا، عشاق نواز	۱۲۸
عشاق و مقام ترکیبی و مشترکات و چند مورد نامگذاری دیگر	۱۲۹
نواختن عشاق	۱۳۰
همایون و عشاق	۱۳۱
نکته‌ها و جمع‌بندی مطالب از مقام عشاق	۱۳۱
تأثیر عشاق بر شاه سامانی و حکام مازندران	۱۳۴
رودکی	۱۳۴
نظر نویسندگان درباره ساز رودکی	۱۳۵
ماجرای رودکی و نصر بن احمد سامانی	۱۳۵
آهنگ انفعالیه یا احساس برانگیز در آهنگ و شعر رودکی	۱۳۷
قطب رویانی	۱۳۸

قطب رویانی و حکام | ۱۳۹

معنی اشعار | ۱۴۱

نتیجه | ۱۴۲

منابع | ۱۴۴

خُداء (خُدی) آهنگی برای شتران | ۱۴۷

چکیده | ۱۴۷

مقدمه | ۱۴۸

نام شتر در ایران باستان | ۱۵۱

تشبیه شتر و ساز چنگ | ۱۵۲

قربانی کردن شتر | ۱۵۲

خُدی یا خُداء | ۱۵۳

ارتباط بین خُداء و رُکب و رُکبانی | ۱۵۸

از مقام کوچک تا بیاتی، رُکب و خُداء | ۱۵۹

خواندن بیاتی، خُدی، رُکب در نزد چه افرادی و چه زمانی | ۱۶۰

بشار بن برد تخارستانی و آهنگ خُداء | ۱۶۱

چند داستان و روایت درباره خُداء (خُدی) و تأثیر موسیقی بر شتر | ۱۶۲

شتر و ادراک موسیقی | ۱۶۲

شتر و آهنگ مقامی اشترقجو | ۱۶۶

آیا خُداء غنا است یا خیر؟! | ۱۶۷

شعرهایی درباره خُداء، رُکب و بیاتی | ۱۶۸

در چهارگاه: | ۱۶۸

در سه‌گاه: | ۱۶۸

تشنه حیوانات در موسیقی | ۱۶۹

نام چند رقص که وارث شتر در آن به کار رفته است | ۱۷۰

خواندن آهنگ رُکب و بیاتی (خُدی و چهارگاه) در طواش‌ها، روز و فصل‌ها | ۱۷۰

ساز خُداء و تجارت | ۱۷۰

خُدی و پهلوی در چهارگاه و سه‌گاه | ۱۷۱

پهلوی‌خوان پارسی فرهنگ پهلوی خواند بر نوازش چنگ | ۱۷۳

نتیجه | ۱۷۵

منابع | ۱۷۸

دو روایت تشبیه به هم از اسحاق موصلی و عارف قزوینی | ۱۸۱

چکیده | ۱۸۱

مقدمه | ۱۸۳

اسحاق موصلی | ۱۸۵

- عارف قزوینی | ۱۸۷
هزار و یک شب | ۱۹۱
نتیجه | ۱۹۳
منابع | ۱۹۵

شعر بهلوان فرامرزو ماجرای خانیان در دوران مشروطه تنکابن | ۱۹۷

- چکیده | ۱۹۷
مقدمه | ۱۹۹
از مشروطه تا قیام | ۲۰۰
پهلوان فرامرز | ۲۰۶
شعر بهلوان فرامرز | ۲۱۰
شعر بهلوان فرامرز | ۲۱۱
نتیجه | ۲۱۷
منابع | ۲۲۴

منابع کل کتاب | ۲۲۵

- کتاب | ۲۲۵
مقالات | ۲۳۱

مقدمه نویسنده

مطالب این کتاب حاصل تمایزاتی است که در موقعیت‌ها و زمان‌های مختلف انجام گرفته است. هنگامی که درباره موضوعات اریخی، اجتماعی و فرهنگی مردم گیلان و مازندران، از گذشته‌های دور تا کنون، تحقیق می‌کردم، توجه شدم که موسیقی و سوزده‌های مورد نظر چنان در هم تنیده شده است که جدا کردن آن‌ها از هم امکان‌پذیر نیست؛ چنان‌که موسیقی و آیین مهر جزء تفکیک‌ناپذیر آداب و رسوم کشتی در گیلان و مازندران بود و موسیقی در جنگ‌های مردم گیلان و مازندران همچون سلاح کاربرد داشت؛ مثلاً، حکام مازندران، که به دستور مغولان برای فتح قلعه گردگر، رفتا بودند، تحت تأثیر شعر و موسیقی قطب رویانی محاصره را ترک کردند و به زادگاه خود برگشتند.

آنچه پیش رو دارید حاصل سال‌ها تحقیقات میدانی و دیدار حضور با افرادی است که اطلاعات گران‌مایه‌ای درباره این موضوع داشتند. علاوه بر آن، از منابع زیادی در این زمینه بهره برده‌ام که در پایان هر بخش به آن‌ها اشاره کرده‌ام تا علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر به آن‌ها مراجعه کنند.

امید است پس از چاپ این کتاب، بخش دوم آن نیز، که در مرحله نگارش است، به پایان برسد و به‌زودی در دسترس علاقه‌مندان قرار گیرد.

جهانگیر (عباس) دانای علمی

Jahan_elmi@yahoo.com